

Ob Dnevu mrtvih

V času, ko cvetejo po vrtovih zadnje jesenske rože in se sončni žarki poigravajo z odpadajočim listjem, ki se vrtači proti zemlji, da bi jo pokrilo za dolgo zimsko spanje, se spominjamo svojih dragih mrtvih.

Poleg najbližjih srojevcev, ki so nas zapustili na življenjski poti, se spominjamo na Dan mrtvih vseh neštetihih skromnih, znanih in neznanih junakov, ki so v borbi za osvoboditev svojega naroda darovali življenja.

Stotisoči so omahnili po hostah in grapah v bojih s podivjano fašistično soldatesko, umirali od gladi in bolezni ali bili pobiti v zloglasnih uničevalnih taboriščih po vsej Evropi. Spominjamo se jih s ponosno bolečino, ker vemo, da njihova žrtev ni bila zaman. S svojimi izmučenimi telesi so postavili neporušljive temelje svobodni socialistični domovini, iz njihove krvi pa je zrastle bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov, čimtelja, na katerih smo zgradili in še zidamo svojo bodočnost. Njihova veličastna žrtev nas naj tudi spomni, da ne smemo nikdar zapustiti poti, na kateri so omahnili in da se moramo z vso vztrajnostjo in doslednostjo boriti za enakopravnost vseh narodov in njihovo sožitje. Po tej poti nas vodi naše državno vodstvo in vsi vemo, da je edina, ki ne vodi v ponovne vojne strahote, ki bi pri sedanjih stopnjah tehnike mogle pomeniti samomor vsega človeštva, ali v najboljšem primeru povratek civilizacije v kameleono dobo.

Kadar se bodo na naši poti srečali vsi narodi in stopali po njej skupno v interesu vsega človeštva, bo izginila z obzorja vedno živa, strašna in grozeča senca vojne nevarnosti. Ne več interesi raznih kapitalističnih družb in trustov, tudi ne zablode in zločini izrojenih diktatur, temveč blaginja človeštva bo cilj, h kateremu bomo stopali po naši poti. Saj zato so padali naši mrtvi, zato so umirali tudi sinovi vseh svobodoljubnih narodov in menim, da bi peščica ljudi, ki se brezvestno poigrava z usodo vsega človeštva, storila prav, če bi poizkusila najti našo pot, ker bo tako najdostojnejše počastila spomin padlih sinov svojih narodov in jim zagotovila nesmrtnost. Njihovo sedanje početje pa je zločinski porog padlim in idealom, za katere so umirali.

Za mir in blaginjo človeštva so žrtvovali matere svoje sinove, žene može in otroci očete, nikakor zato, da bi njihove žrtve bile odskočna deska za uresničenje raznih imperialističnih interesov.

Današnji dan je posvečen tudi spomnu na vse tovariše, ki so darovali svoja življenja naši socialistični izgradnji, ki so omahnili na svojih delovnih mestih po tovarnah ali v naših rudnikih, kjer so jemali zemlji skrivna bogastva in jih kot prepotrebne življenjski sok davjali naši mladi industriji.

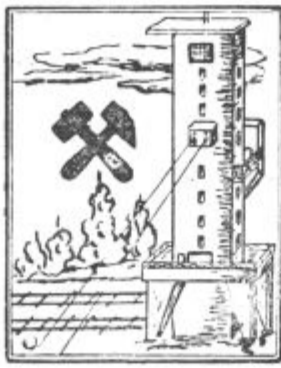
Njihove žrtve dopolnjujejo one v borbi padlih junakov, oblikujejo končno podobo naše socialistične domovine in dograjujejo temelje za boljše in srečnejše življenje jugoslovanskih narodov. Kidričevo, Litostroj, velenjski rudnik, Zenica, Jablanica in stotine drugih objektov so njihovi veličastni spomeniki, nam pa opozorilo, da brez omahovanja nadaljujemo njihovo pot do končnega cilja — izgradnje socializma v naši domovini.

Ne bomo ostali sredi poti. Nikakor! Brezkompromisno bomo stopali naprej, ker smo to dolžni domovini ter stotisočim njenim čudovitim, nepozabnim sinov in hčera, ki so padali in umirali v trdni veri, da bo njihova smrt le temelj novemu srečnejšemu življenju.

Vsa slovenska zemlja je posejana z njihovimi grobovi

Spomenik mladincem, ki so darovali svoja življenja v nemški ofenzivi pozimi 1944 na Gneču pri Mozirju

Velenjski

LETO V. — STEVILKA 14
IZDAJA SINDIKAT
RUDNIKA VELENJE

VELENJE, 1. NOVEMBRA 1956

RUDAR

UREJA UREDNIŠKI ODBOR. ODGOVORNI UREDNIK KOČAR FRANJO — UREDNIŠTVO: RUDNIK VELENJE. CEKOVNI RAČ. STEV. 622-T-4 PRI N. R. SOSTANJ. TISK CPLJSKE TISKARNE V CELJU

Problematika strokovnih kadrov v premogovnikih Jugoslavije

Ze prvi podatki za sestavo zveznega družbenega plana za leto 1957 kažejo močno povečanje industrijske proizvodnje. Dočim je predvideval plan v letu 1956 10% povečanje v vsedržavnem merilu, predvideva plan v letu 1957 povečanje industrijske proizvodnje za 15% v primerjavi z letom 1956. To pomeni, da preudarno in dosledno nadaljujemo z izvajanjem tistih smernic in naši novi ekonomski politiki, ki so bile postavljene v septembru leta 1955 in ki naj vodijo k stabilizaciji in postopnemu dvigu življenjske ravni v skladu s splošnim razvojem proizvodnih sil in delovne storilnosti. To je temeljna linija, od katere odstopanja ni in ne more biti, ker je sicer njen končni cilj neuresničljiv. To je in mora biti trajen kašipot vsem in vsakomur, zlasti pa našim gospodarskim organizacijam, ki morajo vztrajno in dosledno reševati probleme, ki so osnovni pogoji za povečano storilnost in s tem proizvodnje same.

Rast in pravičen razvoj naše industrije in prometa ter kakršnekoli druge gospodarske dejavnosti sta absolutno odvisna od pogonske sile, to se pravi od naših energetskih virov. Tu je ključ, ki odpira in krepi ali pa zavira in slabi naš gospodarski razvoj ter našo moč in ugled doma in po svetu. Zato so ravno premogovniki kot osnovni nosilci energetskih virov še posebej dolžni mobilizirati vse svoje razpoložljive sile, da načrtno in čimprej ustvarijo osnovne pogoje za povečano storilnost dela in proizvodnje.

Takšni osnovni pogoji so:

1. mehanizacija vseh delovnih mest in rudniških obratov ter delovnih operacij;
2. temu odgovarjajoča strokovnost delavcev in uslužbencev;
3. nove metode dela in pravilna organizacija dela.

Vsak še tako vestno izdelan program o perspektivnem razvoju naših premogovnikov in o povečanju proizvodnje premoga na raven, ki bo krila potrebe in zagotovila nemoten razvoj našega gospodarstva, je lahko zanimiv in poučen, vendar pa praktično brez vrednosti, če ne rešuje naštetih osnovnih pogojev na način, ki je izvedljiv v naših prilikah in razmerah.

Menim, da je v osnovi zgrešeno, če rešujemo našete osnovne pogoje ločeno. Nasprotno, reševati in uresničevati jih moramo vzporedno, ker so v bistveni medsebojni povezanosti in morajo dati pozitivne in trajno zadovoljive rezultate le, če jih prične mo uporabljati, ko so dani vsi predpogoji za njihovo uporabo.

Izkušnje iz pretekle in polpretekle dobe kažejo, da smo v tem zelo grešili. Pohitili smo z nabavo moderne in sodobne mehanizacije, izdali za njo ogromna sredstva, jo tudi vgradili, sestavljali in sprejemali na tej podlagi osnovne in operative plane, delovne učinke in finančne rezultate, uvajali sodobne načine odkopavanja, vendar pričakovanih rezultatov ni bilo, vsaj ne v obsegu, ki smo ga predvideli. Zakaj? Pozabili smo na človeka, na nosilca in izvajalca delovnih operacij, to se pravi na tistega, ki naj odigra v mehaniziranem procesu proizvodnje sicer enako, vendar vsebinsko in strokovno drugačno vlogo kot poprej v več ali manj še ročnem in primitivnem načinu dela. Posledice seveda niso izostale: nabavljene mehanizacije ni bilo mogoče polno in racionalno izkoristiti, pogoji za uvajanje sodobnih odkopnih metod so bili otežkočeni, prav tako tudi proces še intenzivnejše uporabe in uvajanje nadaljnje nove mehanizacije. To pa predvsem zaradi tega, ker nismo vzporedno s temi napore pravčasno skrbeli za novim razmeram odgovarjajočo strokovno delovno silo.

To napako iz pretekle in polpretekle dobe morajo naši premogovniki v bodoče odpraviti ter povsod in vedno podarjati, da je nesmiselno in v škodo skupnosti, če ne bomo osnovnih pogojev za povečano storilnost oziroma proizvodnjo, reševali vzporedno, t. j. v popolni medsebojni vzročni odvisnosti. Odločno je treba zahtevati, da se zamujeno popravi in problematiki strokovnih kadrov v naših premogovnikih posvetili pozornost, ki ji gre.

Problem je izredno resen, prav tako pa nujen, ker sedanje stanje strokovne delovne sile v naših premogovnikih ne more uresničiti predvideno povečane proizvodnje premoga, ki naj bi znašala v letu 1960 že ca. 24.000.000 ton. Nič manj ni ogrožena izvedba načrta o rekonstrukciji obstoječih in izgradnji novih premogovnikov, ki se tudi mora načrtno odvijati, če hočemo dati predvideno tonažo.

Da je temu tako, se kaj hitro pripravimo, če ugotovimo, kakšna je kvalifikacijska struktura delovne sile v naših premogovnikih ob koncu leta 1955. To kaže ta-le razpredelnica:

Leto 1955	V. kv.	Kv.	Priučeni	Nkv.	Skupno
V jami	3.331	16.282	18.255	12.702	50.284
Površinski kop	164	1.023	841	1.076	3.104
Ostali obrati	1.188	7.218	4.506	10.137	23.335
Skupaj	4.683	24.523	23.602	23.915	76.725
%	6,2	31,9	30,7	31,2	100

Tabela nazorno kaže, da je kvalifikacijska struktura neugodna. Nad 60% delavcev je priučeni in nekvalificiranih. To je porazna ugotovitev, ki terja odločne ukrepe za dvig strokovnosti naše delovne sile v premogovnikih, ker ob takem stanju še tako sodobna mehanizacija ne more dati pričakovanih rezultatov. Resnost takšne situacije pa postane še očitnejša, če si predočimo strukturo delavcev v premogovnikih po delovnem stažu in jo izrazimo v odstotku pri posameznih kategorijah in vrstah premoga.

Struktura je taka:

Kategorija	Delovni staž po letih							
	do 2	2-5	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35
črni premog								
V. kv.	—	4,1	10,2	9,2	16,5	20	36	4
Kv.	8,9	15,2	22	21,2	20,7	7,7	3,7	1,2
Priučeni	40,1	27,3	20	7	4,2	0,8	0,6	—
Nkv.	21,3	28,7	15,2	14,3	10,7	6,5	3,3	—
rjavi premog								
V. kv.	—	7,7	11,7	15,1	18,5	17,7	18	11,3
Kv.	3,4	7	18,9	19,3	18,8	12	11,8	8,8
Priučeni	14,8	25,7	34,2	14,8	6,2	2,3	1,5	0,5
Nkv.	43,5	33,3	16,5	3,9	1,6	0,7	0,4	0,1
lignit								
V. kv.	—	0,9	12,9	23,9	27,6	18,8	11,1	4,8
Kv.	3,6	10,1	26,4	25	19,4	9,4	4,2	1,9
Priučeni	10,8	23,3	41,4	16,3	4,3	1,8	1,4	0,7
Nkv.	41,6	33,5	14,5	5,6	1,9	1,6	0,9	0,4

Značilno in neugodno je, da je prirast kvalificirane delovne sile zelo nizek. Prav tako je neugodno, da je odstotek rudarjev, ki imajo nad 20 let staža, zelo visok, zlasti v premogovnikih rjavega premoga. Rudarjev izpod 2 leti staža iz kategorije priučeni in nekvalificiranih je nad 60%.

Ob takih podatkih leži na dlani, da postaja kadrovska vprašanje v naših premogovnikih osnovni problem. Zato ga je tudi treba reševati s tega vidika, reševanje samo pa okvirni in osredotočiti na pokazatelje, ki že sami po sebi nakazujejo obliko rešitve tega problema. Od teh naj navedemo le najznačilnejše:

1. z razširitvijo obstoječih in z izgradnjo novih premogovnikov bo sedanje kritično stanje kvalificirane delovne sile še bolj pereče, zaradi česar moramo program rekonstrukcije in nadaljnje izgradnje premogovnikov revidirati in vskladiti s problematiko naše kadrovske politike;

2. obstoječa mreža strokovnih rudarskih šol je nezadostna, nepravilno razmeščena in programsko nesodobna, zaradi česar je treba čimprej izvesti reformo rudarskih šol za kvalificirano

delovno silo, ki bo ustrezala sedanjemu načinu rudarjenja pri nas in v svetu, z izpolnitvijo sedanje šolske mreže pa zagotoviti premogovnikom najkasneje do leta 1960 okrog 9.300 novih kvalificiranih rudarjev;

3. izredno visok odstotek priučeni rudarjev narekuje, da premogovniki izdelajo in izvedejo strokovne tečaje za kvalificirane rudarje, stroški šolanja pa naj bremene polno lastno ceno kot materialni stroški, seveda na podlagi posebnih predpisov, ki bi jih izdal Zvezni izvršni svet. Takšen predpis bi prav gotovo vplival stimulatивно na kolektive premogovnikov, da bi se bo-

delovno silo in s tem tudi za boljše rezultate v proizvodnji sami; po tej poti bi mogli premogovniki do leta 1960 usposobiti nad 6.000 priučeni rudarjev.

K izvajanju teh prijemov je treba takoj pristopiti, če hočemo zamujeno vsaj do neke mere popraviti in na podlagi izkušnje postopoma priti do sistematičnega dela na področju kadrovske politike naših premogovnikov ter tako tudi ta osnovni pogoj za povečano storilnost odnosno proizvodnjo reševati vzporedno z ostalimi pogoji, kar je tudi edino pravilno.

Zakaj nam je potrebna analitska ocena delovnih mest?

Plače delavcev in uslužbencev v podjetjih se formirajo na osnovi industrijske proizvodnje. Na tej osnovi je določena tudi višina plačnega fonda, ki se razdeli po obstoječih delovnih mestih, in sicer na ta način, da se za vsako delovno mesto določi tarfina postavka. Ko se sestavlja tarfina pravilnik, ima tarfina komisija mnogo odgovornega dela z ocenjevanjem delovnih mest. To delo je še toliko težje, ker nima nikake osnove, na podlagi katere bi ocenila vrednost posameznega delovnega mesta. Te težave obstajajo v vseh naših podjetjih.

Da bo delo lažje in točnejše, bo potrebno pristopiti k popisu vseh delovnih mest. Na podlagi tega popisa bo izvedena analitska ocena istih. Tudi v našem podjetju že tečejo priprave v tem smislu. Kmalu bomo pristopili k popisu vseh delovnih mest. Dolžnost

PODROČJE, KI SE SE NI DOVOLJ AKTIVIRALO

Samoupravljanje pri Velenjskem rudniku je že pred dobrimi dvema leti dobilo svoje pomožne organe v obliki stalnih odborov delavskega sveta. Tudi letošnji DS je imenoval svoje stalne odbore, in sicer:

- odbor za gospodarstvo,
- odbor za kapitalno izgradnjo in družbeni standard,
- odbor za proizvodnjo,
- odbor za delovne odnose, socialno politiko, zdravstvo in preskrbo,
- odbor za tarfno politiko,
- odbor za vzgojo kadrov.

V teh odborih so kot člani ali predsedniki izključno člani DS. Odbori so dolžni spremljati vse dogodke, ki spadajo v njihov delokrog, jih analizirati in pripravljati za zasedanja potreben material.

Poleg glavne naloge, ki jo imajo — to je vplivati s svojim delom na čim boljše poslovanje DS — obstaja še prednost, ki zboljšuje samoupravljanje. Ker so člani odborov izključno člani delavskega sveta, pomeni, da pravzaprav tudi izven zasedanj nekatere konkretno delajo. V odborih se seznanjajo z ožjo problematiko svojega delokroga in jo temeljito spoznavajo. Skratka, spoznavajo problematiko, rešujejo razna vprašanja in se pri tem pripravljajo bolj temeljito na zasedanja, kot bi se sicer, če ne bi bilo odborov.

Moramo pa ugotoviti, da odbori v tem času niso opravili v zadovoljivi meri svoje naloge. Osnovna organizacija Zveze komunistov je izvršila analizo proizvodnje in drugih gospodarskih ter političnih vprašanj na našem rudniku. Kritično stanje v proizvodnji v zadnjih mesecih je bilo analizirano tako s strani ZK, kakor tudi od upravnega odbora in DS. Na temelju zaključkov iz analiz sta letna konferenca ZK in delavski svet sprejela ustrezne sklepe. Ti se že izvršujejo, s čimer se proizvodnja vidno popravlja.

Pri vsem tem pa moramo ugotoviti, da posamezni odbori DS le niso izvršili svoje dolžnosti. Nekateri se še sploh niso sestali, čeprav bi važne stvari, ki jih je pokazala analiza, že zdavnaj morali obravnavati. Če bi odbori sproti zasledovali ves razvoj in dogajanje, bi mogel delavski svet boljše in hitrejšje ukrepati.

Prav ta analiza je tudi stalnim odborom pokazala kako je treba delati in sproti proučevati vse probleme, ki spadajo v njihovo delovno območje.

F. Z.

POZIV

Vse člane kolektiva, ki so se v tem letu preselili ali izpremenili stan (poroka, rojstvo otroka in drugo), pozivamo, da spremembo najkasneje do 10. nov. prijavijo v personalnem oddelku rudnika.

Vsako spremembo je treba v bodoče prijaviti zaradi točnosti matične evidence najkasneje v dveh dneh v personalnem oddelku.

ODSEK ZA DELOVNE ODNOS E RLV

	Sedanje potrebe	Dejansko stanje	%
visokokvalificirani	434	50	11,5
kvalificirani	675	780	115,5
polkvalificirani	527	380	70,2
nekvalificirani	354	790	223,0

Iz tega sledi, da imamo po obstoječem tarfitem pravilniku visokokvalificiranih delavcev tako malo, da komaj razumemo, kako je sploh mogoče, da proizvodnja poteka v sedanjem merilu. Kvalificiranih delavcev imamo nerilno. (Nadaljevanje na 2. strani)

Pobude z letne konference osnovne organizacije se ustvarjajo

Važni sklepi delavskega sveta za izboljšanje proizvodnje

Po temeljitem proučevanju proizvodne situacije v našem rudniku je upravni odbor v smislu sklepov, ki jih je sprejela letošnja konferenca osnovne organizacije ZK izdelal predloge, ki globoko posegajo v organizacijo proizvodnje in poslovanja.

Predloge je na svojem rednem zasedanju dne 19. oktobra sprejel kot sklepe tudi delavski svet in jih zaradi važnosti v celoti priobčujemo:

Po čl. 28 Pravil RLV spada med drugimi zadevami v delokrog upravnega odbora tudi sprejemanje mesečnih operativnih planov. To pomeni, da je za rudnik obvezen le tisti mesečni operativni plan proizvodnje, ki ga sprejme in potrdi upravni odbor. Isto velja tudi za plan dela vseh ostalih obratov, ker šele vsi delovni plani posameznih obratov tvorijo program dela za bodoči mesec oziroma operativni plan v širšem smislu, ki ga rudnik postavlja za izvedbo osnovnega plana proizvodnje. Zato je razumljivo, da naj bo mesečni operativni plan proizvodnje vsaj enak mesečni kvoti osnovnega proizvodnega plana kot plod prizadevanja in smotrnega gospodarjenja pa praviloma večji od osnovnega proizvodnega plana, če in kolikor ne nastopijo ovire strogo objektivnega značaja, katere pa je treba v predlogu mesečnega operativnega plana posebej prikazati in obrazložiti. To prizadevanje in smotrno gospodarjenje naj bi bila rezultanta zavestnih in medsebojno povezanih naporov kolektiva, izhodišče in žarišče pa v direktoriju, ki po členu 45 pravil rudnika neposredno organizira delovni proces in vodi izvajanje gospodarskega načrta in poslovanje podjetja. Ta njegova obveznost in istočasna odgovornost se mora gibanje v okviru, ki ga tvorijo: zakoniti predpisi, naloge državnih organov, sklepi delavskega sveta in upravnega odbora. Vse, kar je izven tega območja, pa so njegova konsultativna pomagala kot so: osebe na vodilnih delovnih mestih, strokovni sveti, sindikat, delovne konference, konference tehnično-nadzornega osebja. To so zgolj notranji posvetovalni organi za povezavo dela posameznih sektorjev pri reševanju osnovnih in načelnih problemov rudnika, katerih rešitve imajo le predlagalni značaj in postanejo obvezne, ko jih preveri direktor in potrdi upravni odbor oziroma delavski svet. Skladno s pravili rudnika in običnimi predpisi pa je, da more direktor podjetja te konsultativne organe ali posameznike v teh organih konkretno pod polno odgovornostjo zadolžiti za pravilno in dosledno izvajanje te ali one naloge. Po direktorju preverjeni in po samoupravnih organih rudnika potrjeni sklepi ne morejo biti po komerkoli spremeni, ne izvajati, korigirani ali celo anulirani, in sicer vse dotlej, dokler jih ta isti samoupravni organi ne razveljavijo, spremene ali korigirajo. Tako in nič drugače ni in ne more biti očuvano in izvajano načelo samoupravljanja oziroma kolektivnega upravljanja s podjetjem.

To so najvažnejša osnovna načela, na katerih morajo temeljiti vse odločitve o reševanju tekočih problemov iz katerega kol postopka sektorja na rudniku. Zaradi jasnosti in doslednega izvajanja teh načel so bili sprejeti in potrjeni naslednji sklepi:

1. Naj se izdelata poslovnik o poslovnih sektorjih rudnika po sedanjem organizacijskem sestavu s točno navedbo poslov, njihovo organsko razčlenbo, medsebojnimi odnosi in stopnjo odgovornosti.
2. Predlogi in zamisli, rešitve in sklepi delovnih konferenc strokovnega sveta, konference tehnično-nadzornega osebja, posameznih članov v teh organih in posameznih službenecv tehnične in administrativno — upravne skupine imajo zgolj posvetovalen značaj in preidejo v stopnjo realizacije šele po prehodni soglasnosti direktorja oziroma odbora in potrditvi UO in DS; predlogi in zamisli, rešitve in sklepi teh organov ali posameznikov morajo biti strokovno obrazloženi.
3. Delovne konference in sestanki strokovnega sveta se naj vrše po potrebi, konference tehnično-nadzornega osebja pa vsako prvo nedeljo po 25. v mesecu ob obvezni udeležbi glavnega inženirja, obratovodij posameznih obratov v tehničnem sektorju, celokupno nadzorno osebje teh obratov ali pogonov, iz administrativno-upravne skupine uslužbenecv pa: šef računsko-gospodarskega sektorja, pravni referent, sekretar rudnika, šef prodaje, šef nabave, šef meznega odseka in odseka za delovne odnose.
4. Glavni inženir rudnika je po direktorju neposredno zadolžen za izvajanje, doseganje in morebitno preseganje proizvodnega plana in se pooblašča, da izda v tem smislu vsa potrebna pismena navodila in ukrepe, ki jih morajo podrejeni brezpogojno in pod polno odgovornostjo izvajati.

5. Gospodarski načrt rudnika z vsemi svojimi predvidenimi instrumenti, odn. pokazatelji, je spodnja krajna osnova za mesečne operativne proizvodne načrte in druge mesečne plane dela, ki ne smejo korigirati instrumentov odn. pokazateljev, gospodarskega načrta rudnika, razen v primerih višje sile.
6. Upravnik jame, šef študijskega oddelka, obratovodja elektroobrata, obratovodja strojnega obrata, obratovodja separacije in jamskih investicij, šef jamske mehanizacije, obratovodja gradbenega obrata in kamnoloma in obratovodja zunanega obrata so po glavnem inženirju neposredno zadolženi, da mu najkasneje do 23. v mesecu, to je pred sejo upravnega odbora, izročijo v treh izvodih mesečni operativni proizvodni načrt, oziroma mesečne plane dela za prihodnji mesec v obrazloženi obliki, ki mora obsegati zlasti kakršno koli odstopanje od osnovnega oziroma gospodarskega načrta rudnika.
7. Šef rač.-gospodarskega sektorja je po direktorju neposredno zadolžen, da mu izroči en dan ali 24 ur pred konferenco tehnično-nadzornega osebja v 3 izvodih obrazloženo analizo stroškov za pretekli mesec, kakor tudi analizo po stroškovnih vrstah in mestih, pravni referent rudnika pa prav tako v istem roku in istem številu izvodov poroči o izvršitvi ali neizvršitvi predlogov odn. napotil zadnje konference z navedbo vzrokov in ponovnih predlogov.
8. Izda naj se službeni nalog, da so vsi šefi poslovnih sektorjev, obratovodje obratov, šefi oddelkov ali odsekov ter njim podrejeni sodelavci v vseh zadevah imovinsko-pravnega, pogodbenega in vobče obveznostnega značaja pred neposredno rešitvijo ali že v postopku reševanja takšne zadeve dolžni konsultirati pravnega referenta rudnika odn. zahtevati ali pribaviti njegovo pravno mnenje odn. analizo pod sicer polno soodgovornostjo.

V cilju izboljšanja proizvodnje, organizacije dela in kvalifikacijskega sestava sile so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Gradnja nižje rudarske šole se naj postavlja kot predpogoj za doseg predvidene proizvodnje in skuša doseči pričetek pouka v šolskem letu 1957/58.
2. DRMIT naj v koordinaciji z upravnim sektorjem rudnika izdela predlog učnega načrta za nižjo rudarsko šolo v Velenju, upoštevajoč pri tem smernice, navedene v problematiki, ki jo je rudnik predložil Združenju premogovnikov Jugoslavije v Beogradu.
3. DRMIT naj pod istimi vidiki izdela učni program in načrt o izvedbi tečajev za strelce, kopače in učne kopače za sezono 1956/57.
4. Študijski oddelk naj prouči in izdela elaborat o dejanski življenjski dobi naše mehanizacije, njene vrednosti in stvarne obremenitve naše tone (obresti, amortizacijska doba itd.) in predloži UO v razpravo.
5. Šef mehanizacije je dolžan skrbeti za sistematičnost in ažurnost vodenja dnevne in mesečne evidence o zastojih po časovnih, vzročnih in vrednostnih pokazateljih. Evidence naj se uporabi za diagram zastojev, ki mora biti prav tako ažurno voden.
6. Elektroobrat in strojni obrat naj izdelata v koordinaciji z upravnim sektorjem osnutek prevzemnih in poizkusnih pogojev ter splošnih pogojev, ki naj služijo pri sklepanju dobavnih pogodb v naši domači strojni industriji.
7. Obratovodja jamske mehanizacije, obratovodja elektroobrata, obratovodja strojnega obrata in šef računsko-gospodarskega sektorja naj izdelajo pregled podatkov in strojnih naprav, ki jih je dobavila STT v Trbovljah za leto 1956. Ta pregled mora biti obrazložen in naj služi za sestavo zahtevka STT.
8. Predlogi za izboljšanje organizacije dela, štednje, storilnosti dela naj se vlagajo pri sekret. podjetja za stalni odbor za proizvodnjo pri DS, kateri naj vložene predloge proučuje in v obrazloženi obliki predlaga DS v razpravljanje. Osvojeni predlogi se naj nagradijo in objavijo v časopisju.
9. Stalni odbor za kadre pri DS naj sestavi analitičen elaborat o nivoju strokovnih kadrov na rudniku in izdela predlog o perspektivni potrebi kadrov.
10. DRMIT naj prouči možnost nadaljnega strokovnega izpopolnjevanja mladih tehnikov in inženirjev.
11. DRMIT naj organizira tečaje za rudarje in nadzornike o poznavanju in upravljanju s stroji in strojnimi napravami v jami. STT naj določi izmed svojih strokovnih uslužbenecv na njene stroške enega ali več predavateljev za te tečaje.
12. Odsek za delovne odnose naj sestavi seznam samskih delavcev, ki stanujejo in se hranijo pri kmetih, in jim stavi ustrezen rok, da se vselijo v samski dom ali druga rudniška stanovanja ter se hranijo v menzi.
13. Naj se ponovno prouči sistem akordiranja, zlasti v jami na podlagi konkretnih predlogov.

14. Stalni odbor za tarifno politiko naj ponovno prouči možnosti za izdelavo analitske ocene delovnih mest in stavi konkretne predloge v zvezi s sedanjim stanjem tarifne politike na rudniku.
15. Vsi izredni dogodki v jami (kakor n. pr. vdor vode, pojavi ognja itd.), se morajo predhodno, t. j. pred ukrepanjem, detajlno proučiti, izdati po glavnem inženirju potrebna navodila za rešitev takih dogodkov; vsi ukrepi v tej zvezi morajo biti izdati v pisni obliki.

Že ponovno sta upravni odbor in delavski svet obravnavala vprašanje boleznih in nezgod, sprejela sta ustrezne sklepe, vendar pozitivnih rezultatov v zadovoljivem merilu ni. Nezgode v obratu in izven obrata ter število bolnih je še vedno zelo visoko. Kje so vzroki? Predvsem v neupoštevanju varnostnih predpisov, lahkomišelnosti in samovoljnosti. Tu ni drugega izhoda, kot da vsak posamezen primer energično in takoj obravnavamo in krivce kaznujemo. Pregon ne zadošča le zoper neposrednega krivca, temveč ga moramo razširiti tudi na posrednega krivca, t. j. onega, v čigar delovno skupino spada neposredni krivec.

Tudi na tem področju je delavski svet sprejel sklepe predlogov upravnega odbora. Sklepi bodo nedvomno zadeli v živo, kar vzbuja upravičeno upanje, da ne bodo zgrešili postavljenega cilja:

1. Kontrola članov kolektiva, ki so v bolniškem staležu ali na bolniškem dopustu, se naj zaostrji in kršilci bolniškega reda kaznujejo z disciplinskimi kaznimi.
2. Obratne nezgode, ki so bile povzročene zaradi tega, ker poškodovanec ni uporabljal zaščitnih sredstev, se morajo disciplinarno obravnavati tako zoper poškodovanca kot tudi zoper odgovornega HTZ uslužbenca in nadzornika, pod čigar delokrog spada poškodovanec.

3. Naj se ponovno prouči svoječasni predlog za nagrajevanje tistih, ki niso bolovali oziroma se poškodovali v tisku poslovnega leta, in stavi DS konkreten predlog.

Sprejeti sklepi ne bodo prispevali le k izboljšanju proizvodnje, temveč istočasno tudi k reševanju ostalih problemov, ki so predpogoj za uspeh vsega našega poslovanja, za kar jih vsi člani kolektiva toplo pozdravljamo.

VEČ POZORNOSTI IZOSTANKOM

V smislu 70. člena uredbe o izvajanju zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbenecv so podjetja dolžna najkasneje v 8 dneh po prenehanju delovnega razmerja zavarovanca o tem obvestiti pristojni zavod za socialno zavarovanje. Zaradi tega mora podjetje v primeru predhodno neopravičenih izostankov z dela, daljših od 5 dni, izdati odločbo o samovoljni zapustitvi dela, čeprav zakon nikjer točno ne določa števila neopravičenih izostankov, ki jih je smatrati za samovoljno zapustitev dela.

V našem podjetju imamo precej primerov samovoljne zapustitve dela. Zgodilo se je tudi, da je bila izdana odločba o samovoljni zapustitvi dela delavcu, ki je bil z dela upravičeno odsoten ter je bila takšna odločba neveljavna. Z ozirom na ostriši kriterij, ki ga je zavzela šoštanjska podružnica Zavoda za socialno zavarovanje do 70. člena v I. odstavku navedene uredbe se bodo takšni odpusti verjetno pogosto dogajali tudi še v bodoče. Da pa takšne odločbe povzročajo nepotrebno delo, razburjenje in nezadovoljstvo, je razumljivo. Kako sploh pride do takšnih nepravilnosti? Naj navedemo samo dva primera:

Tov. Š. A. je bil v januarju letos odveden v zapor na odsluženje tromesečne zaporne kazni. Predhodno ni mogel obvestiti podjetja kam gre in se ga je zaradi tega obravnavalo kot da bi bil samovoljno zapustil delo. Iz zapore ni sponočil kje se nahaja, temveč se je po odsluženju kazni vrnil in uveljavljal svojo zakonito pravico, da se ga ponovno sprejme na delo ter povrne zaradi neopravičenih izostankov odtegnjena kazna.

Tov. Š. V. ki se vozi na delo iz 12 km oddaljenega kraja, je od 9. do 18. oktobra neopravičeno izostal z dela ter bil zaradi tega odjavljen zaradi samovoljne zapustitve dela. Dne 19. oktobra pa je prišel na delo ter prinesel s seboj potrdilo o nezmožnosti za delo od 9. do 18. oktobra, ki mu ga je izdala zdravstvena ambulanta v Dobrni, kamor se je napotil po zdravniško pomoč. Navedena zdravstvena ambulanta pa ni postopala v smislu člena 72 uredbe o izvajanju zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbenecv, po katerem je dolžna na posebnem obrazcu obvestiti podjetje o začetkučasne nezmožnosti za delo. Ker je bil črtan

J
E
S
E
N

PREDLOG SKUPŠČINI SINDIKALNE ORGANIZACIJE

Tovariška samopomoč

Najžalostnejši dogodek v vsaki družini je nedvomno smrt družinskega člana. To ne povzroča le bolečine zaradi izgube dragega bitja, temveč tudi resen gmoten udarec, posebno če je pokojnik prehranjevalec družine. Ta udarec je najhujši takoj po smrti, ki je povezana z velikimi stroški. Težak položaj družine, ki je izgubila svojega hranitelja, pa se še poslabša zaradi razmeroma dolgega in počasnega postopka pri priznavanju družinske pokojnine, kar traja tudi po več mesecev. Ta čas ostane mnogo družin gmotno nepreskrbljenih

in zaradi pogrebnih stroškov celo zadolženih kljub temu, da plača pogrebno in posmrtnino Zavod za socialno zavarovanje.

Zaradi tega so nekatere sindikalne podružnice organizirale tovariško samopomoč v primeru smrti člana kolektiva ali njegovega odraslega člana družine. Takšno pomoč ima organizirano naš sosednji rudnik Zabukovca ter zajema tudi rudniške upokojence in je urejen s posebnim pravilnikom. Vsakemu članu kolektiva se ob smrti nekakšni primeru osebe, ki je zajeta v pravilniku odtegne določena vsota, ki je malenkostna, upravičenec pa lahko takoj ob nastopu smrtnega primera dvigne pri blagajni rudnika vsoto, ki jo predvideva pravilnik, n. pr. 50 ali več tisoč dinarjev. Pri staležu zaposlenih na rudniku Velenje bi podpora 50.000 din za vsak smrten primer pomenila za poedince, ki daje to pomoč, le malenkost, in sicer 25 din, upravičenec pa bi bil takoj po smrti — in še dalje časa — rešen gmotnih skrbi, po drugi strani pa bi imel krepko moralno oporo ob zavesti, da ni osamljen, temveč član družbe, ki mu stoji ob strani tudi v najtežjih trenutkih.

Ker stoji naša sind. podružnica pred svojim rednim obnim zborom, ne bi bilo napak, če bi se na skupščini pogovorili tudi o tej stvari in organizirali tudi pri nas enako ali slično samopomoč.

Zakaj nam je potrebna analitska ocena delovnih mest?

(Nadaljevanje s 1. strani)

koliko več. Seveda so ti delavci zaposleni na delovnih mestih, na katerih bi morali biti visokokvalificirani delavci. Polkvalificirani delavci imamo pre malo, dočim imamo nekvalificiranih mnogo preveč. Ogledimo si situacijo z druge strani! Od celotnega števila delavcev imamo 41,6% visokokvalificiranih in kvalificiranih in 58,4% polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev. Sigurno pa je, da potrebe v tarifnem pravilniku iz raznih vzrokov niso točno prikazane.

Mislím, da je skrajni čas, da končno preidemo na stvarno stanje. To pa bomo dosegli šele takrat, ko bomo res

SEDAJ PA ZARES

Zadnje dneve je delo na tržnici v Novem Velenju, ki je bila le na pol dokončana, nakar so jo gradbinci zapustili, spet oživel. Ureien je že dohod in vgrajuje se hladilnik.

Izvedeli smo, da bo sredi novembra začela poslovati v tržnici mesnica, ki jo bo vodilo podjetje »Mesnica« iz Celja. Če bo pravočasno gotova notranja oprema, bosta začeli s poslovanjem tudi špicerijska trgovina in trgovina s sadjem in zelenjavo.

To novico vsi najtoleje pozdravljamo z željo, da bi v novih lokalih, predvsem v mesnici, Velenjčani doživeli, kar že leta pogrešamo — nevilen, socialističen odnos do potrošnikov.

dosledno izvršili analitsko oceno.

Pri popisu delovnih mest se bodo upoštevale glavne naloge v delokrogu dela, na primer, kakšnega orodja se delavec poslužuje v svojem delovnem času, nadalje bodo opisani osnovni podatki o organizaciji dela, kot n. pr. če delavec dobi za delo ustmene ali pismene direktive, kdo mu je predpostavljeni (mojster, tehnik, poslovodja itd.), koliko ima podrejenih, ali dela v izmeni, ali samo dopoldne? Koliko časa traja delovni čas? Kako je plačan, po času ali učinku? Ali je na svojem delu sam ali sodeluje s kakim drugim delavcem itd.?

Prav tako bo potrebno opisati tehnološki proces dela, n. pr. opravlja delo stoji, ali občasno lahko sedi? Dela z eno roko ali z obema? Dela z rokami, ali tudi z nogami? Ali med delom trpijo mišice ene roke ali obeh, ali morata tudi nog? Se med delom sklanja? Opravlja od časa do časa poleg svojega rednega še kako drugo delo itd.?

Ko bodo popisana vsa delovna mesta, se bo šele pristopilo k analitski oceni. Šele na podlagi popisa se bo določilo oziroma ocenilo, koliko je vredno posamezno delovno mesto. Točno se bo lahko ocenila potrebna šolska izobrazba, odgovornost, nevarnost pri delu, fizični naporji itd. Za vsako delovno mesto bo sestavljen cel elaborat.

Na tej podlagi bo olajšano delo tudi tarifni komisiji pri sestavljanju tarifnega pravilnika.

T-ec.

Šaleška dolina nekdanj

V današnjem času slišimo in čitamo večkrat o razvoju Velenja, kot bodočega industrijskega centra, ki bo po svojem obsegu in po važnosti naše gospodarske dejavnosti igral zelo važno vlogo, ne samo v ožjem, temveč v vsedržavnem merilu Jugoslavije. Lahko pa trdimo, da bo ta gospodarsko industrijski center v bodoče odigral važno vlogo tudi v medsebojnih gospodarskih sti-

Franz Josef Grubenfeld. Na podlagi tega je bil izkopen »Kronprinz Rudolf-Schacht«, ki je bil globok 90 m. Leta 1888 je bil izdelan izvozni šaht (zahodno od prejšnjega v globino 156 m), leta 1894 pa 179 m globok zahodni zračni šaht. Rudarjenje je bilo nesistematično in primitivno. Rudarji so delali 12 ur dnevno pri zelo slabih delovnih pogojih ob odprtih svetilkah na repno olje. Zaslu-

je prišel rudnik v last njegovih dedičev, ki pa so ga tik pred prvo svetovno vojno prodali takratni avstrijski državni upravi.

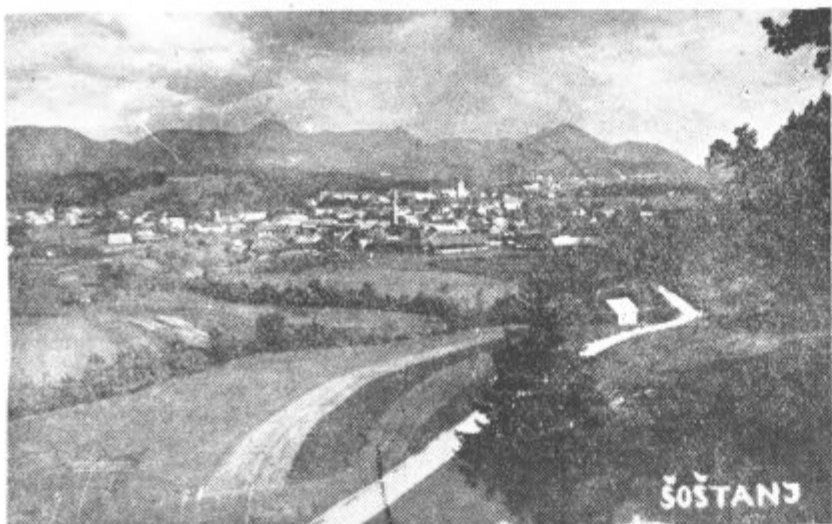
Med prvo svetovno vojno so bili velenjski rudarji ob pičli hrani in slabem zaslužku pravzaprav pod vojaško disciplino.

Po prvi svetovni vojni se je politično življenje v Šaleški dolini zelo razgibalo. Precej revolucionarnega duha so prinesli vojaki, ki so se vračali s front in ruskega ujetništva ter prinašali duh Oktobrske revolucije, ki so jo preživeli v ujetništvu.

Močan izraz politične razgibanosti v Šaleški dolini je bila proslava 1. maja 1919, ko se je pod vodstvom socialdemokratske stranke zbralo in manifestiralo duh Oktobra skoraj vse delovno ljudstvo Šaleške doline. Socialdemokratska stranka je imela takrat zelo močan vpliv med rudarji in ostalimi delavci Šaleške doline. Ta vpliv pa je pričel polagoma padati — deloma zaradi razcepljenosti v delavskih vrstah — predvsem pa zaradi takratne protiljudske in protidelavske politike klerikalcev in liberalcev.

Te razprtije v delavskih vrstah pa so bile posledica zloglasne »Obznanje«, ki jo je izdala takratna jugoslovanska vlada dne 29. 12. 1920. S tem odlokom je bila prepovedana komunistična partija, ki je bila voditeljica v borbi za pravice delovnih ljudi. Od tega časa je bilo legalno delo borbenim komunistom oteženo, kar je imelo občutne posledice v političnem razvoju delavskega razreda Šaleške doline.

Uradništvo na rudniku in v Šoštanj — razen v tovarni usnja — je bilo slovenske narodnosti, vendar delavci niso

Pogled na Šoštanj...

kih s sosednimi državami. Vse kaže, da bo tako, oziroma pa se bežno nekoliko nazaj.

Ves bodoči in dosedanji razvoj Velenja pa je osnovan na bogatih zalogah lignitnega premoga, katerega sloj se razprostira po vsej Šaleški dolini.

Šaleško dolino zapirajo na severu v dolgem loku gorski skladi sestojeci iz triadnih apnencev, ob južni meji pa eruptivno grčevje andezita in andezitnih grahov miocenske starosti. Če si v duhu predstavljamo dolino pred nastankom premogovnega sloja, vidimo pred seboj globoko kotlino, katere dno meri po podolžni osi vzhod-zahod približno 12 km, v smeri sever-jug pa 5 km. Dno kotline se je nahajalo kakih 450 m pod sedanjo zemeljsko površino. Kadunja je bila zaprta ter je tvorila jezero ob čigar obronkih je bujno uspevalo rastlinstvo, ki je dajalo izredno bogato snov za ustvarjanje močvirnega premoga na dnu jezera, kamor so jo prinašala neurja. Zahodno od doline se nahaja ugasli ognjenik Smrekovec, ki je verjetno tudi igral zelo važno vlogo pri nastanku premogovnega sloja ker je s svojimi izbruhi nudil ugodne pogoje za bujno rasti rastlinstva. Z obronkov nanešeno rastlinstvo je prekril mulj in ga konserviral ter s tem omogočil proces presnavljanja.

Zgodovinarji trdijo, da so se nekdanji prebivalci, ki so bili naseljeni ob obronkih jezera, prevažali s čolni v cerkev sv. Jurija v Skaloh. Cerkev je po njihovih domnevah stala na otoku sredi jezera.

Ko si je jezero, ki ga je napajala reka Paka, v jugozahodnem predelu odprlo pot v Savinjsko dolino, se je dolina postopoma osušila, postala rodovitna in sčasoma sposobna za naseljevanje prebivalstva.

Gradovi in ruševine, ki stojijo ob obronkih Šaleške doline, nam pričajo, da so bili prebivalci te doline v srednjem veku zelo izkoriščani po plemstvu, ki je bilo večinoma tuje narodnosti. Teh za naše prednike težkih časov nas še sedaj spominjajo razvaline šaleškega gradu, po katerem je dobila dolina svoje ime, dalje velenjski grad »Velja«, Gradšče na južnem obronku doline, razvaline gradov v Šoštanju, Ravnah, grad Turn itd.

Po vseh teh grodovih so se šopirili razni plemiči, ki so imeli sprva vsak svoj fevd, pozneje pa so si jih podredili celjski grofje, katerim so morali plačevati dajatve. Poleg teh pijavk pa je tlačila prednike še duhovščina, kateri so morali oddajati del svojih pridelkov in obdelovati brezplačno njena obširna zemljišča. V krutosti do svojih podložnikov niso božji namestniki prav nič zastajali za plemstvom.

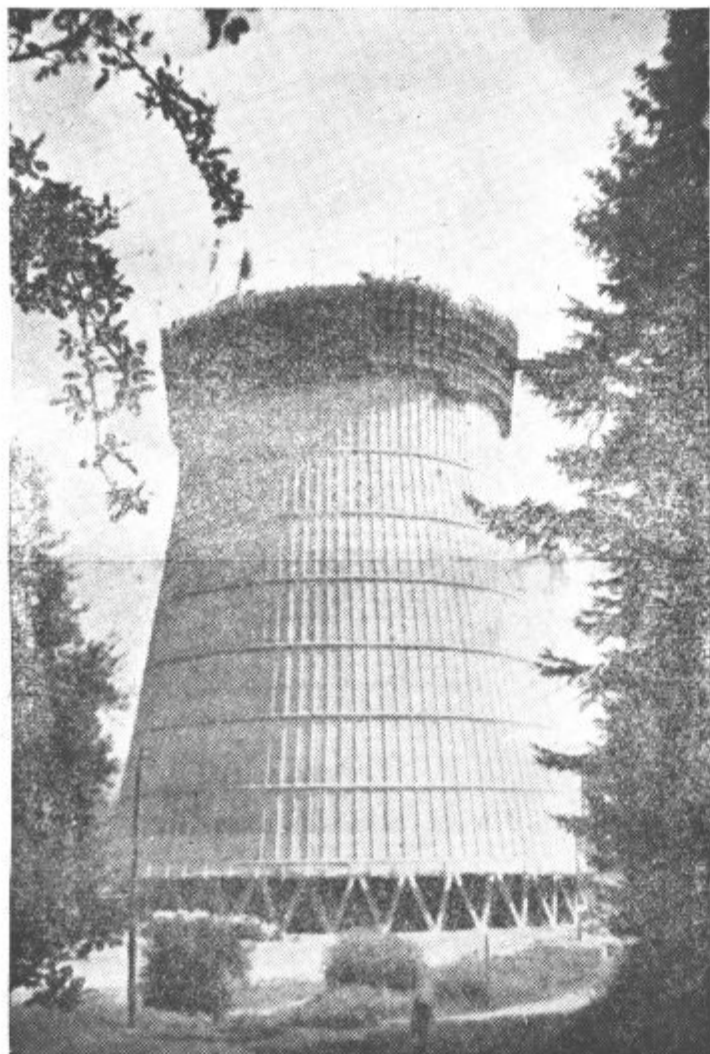
Takratni delovni ljudje so morali poleg sebe in svoje družine preživljati še svoje izkoriščevalce, ki so živeli v razkošju, dočim so morali sami živeti zelo ubožno ter se oblačiti le v doma pridelana in izdelana oblačila. Skromnih prometnih zvez — slabih cest — so se smeli posluževati le plemiči in duhovščina, ki so posedovali primerno vprežno živino.

Nič bolje se ni godilo delovnemu človeku za časa bivše Avstro-ogrske monarhije. Po odpravi tlačanstva so morali kmetje — poleg drugih visokih davčnih bremen — odplačevati pridobljeno zemljo graščaku ali državi.

Sele v zadnjih desetletjih preteklega stoletja je dobila Šaleška dolina z zgraditvijo proge Celje—Dravograd večji gospodarski pomen in temelj za izboljšanje življenjskih pogojev. Povod za gradnjo te proge pa je bilo ugotovljeno rudno bogastvo Šaleške doline.

Leta 1875 je pričel Franc Mageš raziskovati v vzhodnem predelu Šaleške doline z globinskim vrtanjem, pri čemer je ugotovil, da skriva dolina velik zalog lignitnega premoga. Rudarske pravice je Magešu odkupil Daniel von Lapp iz Münchena in nadaljeval z rudarskimi deli. Leta 1887 je dobil od oblasti podeljeno jamsko polje pod imenom »Kaiser

žek rudarjev je bil minimalen. V letu 1893 sta bili v presledku 14 dni zaradi eksplozije treskavca dve težki množični jamski nesreči, ki sta zahtevali skupno 41 mrtvih in 80 ranjenih rudarjev.

... in hladilni stolp v novi termoelektrarni, ki je ponos vseh Šalečanov

Politično življenje velenjskih rudarjev v začetku ni bilo razgibano, ker so bili v rudniku zaposleni le domačini, večinoma mali kmetje, odvisni od podjetja in navezani na svoja posestva. Poklicni rudarji — domačini in priseljenci — so po kratkem času zaposlitve zapuščali rudnik ter odhajali na delo v nemške rudnike, kjer se je zaslužilo nekoliko bolje kot v Velenju. Sele leta 1906 je bila na rudniku ustanovljena socialdemokratska stranka, katere centralno vodstvo je bilo v Češki. Ta organizacija pa ni bila dovolj močna, da bi bila mogla organizirano zaostriati mezdno vprašanje, to pa zaradi tega, ker je podjetnik na zvit način omežil njene voditelje s tem, da jim je dajal boljše službe in jih na ta način onemogočil pri delavcih. Poleg tega pa je podjetnik izkoriščal razcepljenost delavstva, katerega so po eni strani zavajali klerikalci pod vodstvom duhovščine, po drugi strani pa liberalci pod vodstvom raznih lažnih domoljubov. Veliko besedo pa so imeli tudi Nemci in njihovi nemčurški prirepaniki.

V prvih letih sedanjega stoletja sta bila sicer organizirana dva štrajka, ki pa sta se zaradi neenotnosti in slabe organizacije izjalovila.

Po smrti Daniela von Lappa leta 1912

Stalna gostovanja Celjskega gledališča

Po ustanovitvi poklicnega gledališča v Celju je pridobil naš okraj močno prosvetno ustanovo, katera si je zadala nalogo širiti kulturo med delovnimi ljudmi. To svoje poslanstvo celjsko gledališče pridno izvršuje. Od leta do leta si širi krog svoje publike tako v mestu samem kakor tudi na podeželju. Sedaj gostuje redno v Topolšici, Zalcu, Vojniku, Laškem, občasno pa tudi po drugih krajih. Tudi nam je uspelo, da smo se z upravo Celjskega gledališča dogovorili za stalna gostovanja. Odslej bomo videli v Velenju vsako premiero, ki jo bo to gledališče pripravilo. Ugled, ki ga to gledališče uživa, je porok, da bo naše občinstvo ob vsaki predstavi napolnilo dvorano do zadnjega sedeža.

TALCEM...

Stali so pred zidom...
Ustnice priprte
in oči udrtje
zrle so v daljavo
da bi se poslednjič
sonca se napile,
da v pomladnem cvetju
misli se zgubile.

Počili so streli...
V prsih zaskolela
je krvava rana,
v boli onemela
sončna je poljana,

ko krvave ustne
k zemlji se sklonile
in v bolesti nemi
grudo poljubile.

Kaj je v češnji v polju
cvetje zašumelo
in tako bolešno
in večaj zadrželo?
Ali nisi slišal,
da je zaječala
češnja, bela češnja
in v slovo jokala...

Nekaj o velenjskem klubu Združenja šoferjev in mehanikov

Malokomu je znano, da obstaja v Velenju tudi Združenje šoferjev in mehanikov, vendar bi bilo prav, da bi tudi o tej stanovski organizaciji delovni ljudje našega kolektiva in širše okolice bili seznanjeni. Na pobudo celjske podružnice ZSM je bil tudi v Velenju ustanovljen samostojen klub.

Na občnem zboru je bil navzoč tudi tov. Polanc, predsednik celjske podružnice ZSM. Tov. predsednik nam je obravnaval pravila, nakar so bile volitve predsednika, tajnika in blagajnika. Po daljši diskusiji je bil za predsednika izvoljen tov. Rebernik Stanko, za tajnika Srednešek Branko in za blagajnika Jovan Ivan. Po volitvah se je razvila živahna diskusija o bodočem delu, bile so nakazane smernice in določeni termini prihodnjega sestanka.

Ze na prvem sestanku po ustanovitvi smo obravnavali naše tekoče delo in probleme, ki jih je bilo precej. Na tem sestanku smo sklenili, da se bodo vsi člani udeležili akcije SZDL za prostovoljno delo pri izgradnji športnih naprav, otroških igrišč, parkov in pri regulaciji Pake. Torej nalog ni bilo malo.

Povprečno je vsak član opravil po 40 prostovoljnih delovnih ur. Poudariti pa je treba, da je ta visok povpreček za-

ljenost na našo največjo akcijo — regulacijo Pake. Pri tej veličastni akciji so naši člani storili vse, kar so mogli. Mislim, da smem mirno trditi, da je pravočasen zaključek del v nemajhni meri tudi njihova zasluga.

Na drugem sestanku smo razpravljali predvsem o tečaju za visoko kvalificirane šoferje in avtomehanike. Cilj našega kluba je, da čimbolj usposobimo članstvo, kajti delež, ki ga doprinašajo šoferji in avtomehanike k graditvi socializma, je zelo velik.

Ne moremo si zamisliti gospodarske izgradnje brez urejenega prometa. Poklic šoferja ni lahek, kot bi si to morda kdo mislil. Naj bo lepo ali slabo vreme, noč ali dan, šofer mora vedno delati in biti pripravljen. Tudi odgovornost je velika, saj so mu zaupana človeška življenja in materialne dobrine milijonske vrednosti, ki jih pogosto rešuje le šoferjeva prisebnost in požrtvovalnost. Šoferji se tega tudi v polni meri zavedajo. Kljub vsemu temu se še dogajajo prometne nesreče. Naša osnovna dolžnost je, da jih zmanjšamo na minimum, kar pa ni le naloga šoferjev, temveč vseh zavednih državljanov, ki se udeležujejo prometa na javnih cestah.

Sprejeli smo sklep storiti vse, da posredujemo znanje cestno-prometnih

Ce šofer ni dovolj pozoren in priseben

sluga članov iz vrst rudniškega kolektiva, ki so opravili mnogo več ur, tako da se je dvignil povpreček za vse člane, ki jih je 39.

Delo na igriščih je že pokazalo visoko zavest šoferjev in njihovo priprav-

predpisov čim širšemu krogu prebivalstva.

Ce bomo uspeli, bomo nedvomno napravili velik korak naprej in zadostili našemu geslu »Vse za varnost prometa!«

-oj

V PRIHODNJI ŠTEVILKI

KAREL URANJEK: **Bil sem gost
čehoslovaških rudarjev**
in

**Velenjska Svoboda
je položila obračun svojega
dela za leto 1956**

Ob začetku dela občinskega sveta za telesno vzgojo

Na področju gospodarstva je bilo že pred leti uresničeno veliko načelo socializma — tovarne delavcem. Ustvaritev tega načela je porajala v naših podjetjih in gospodarstvu nasploh ustanavljanje organov delavskega samoupravljanja. Sleherni delovni kolektiv je po prevzemu podjetja volil svoje organe, delavski svet in upravni odbor. Tako se je pričelo delavsko samoupravljanje sprovajati v življenje, ki nam danes rodi bogate sadove.

Tudi na drugih področjih, ne samo v gospodarstvu, se je decentralizacija uspešno izvajala. Samouprava posega danes v različnih oblikah na vsa področja družbenega dogajanja. Tako je tudi državna uprava dobila svojo samoupravo, ki se nekoliko razlikuje od delavske samouprave in jo zato imenujemo družbeno upravljanje. Njegovi organi pa so sveti pri ljudskih odborih in republikanskih organih oblasti. Na področju naše občine že dalj časa obstajajo taki sveti na področju gospodarstva, kulture in prosvete, za urbanizem itd. V zadnjem času pa je bil ustanovljen tudi svet za telesno vzgojo. Res je, da je bil ustanovljen med zadnjimi, nikakor pa ne gre njegove važnosti podcenevati. Nasprotno, kot bomo videli, gre za tisti organ družbenega upravljanja, ki ima važno vlogo skrbeti za vzgojo, zdravje in razvedrilno mladega človeka — mladine, ki je in mora biti bodočnost vsakega naroda.

Svet za telesno vzgojo se je pred nedavnim sestal. Ugotovljen je bil namen in naloge sveta na področju telesne vzgoje. Ob analizi stanja telesnovzgojnih organizacij na področju občine in zaradi potrebe po širokem vključevanju mladine v društva, se je pokazalo, da stoji pred svetom važna in odgovorna naloga pravičnega usmerjanja in dajanja pomoči pri delu društev na tem področju.

Oglejmo si stanje telesne vzgoje na področju občine. Najbolj nas bo zanimalo Velenje, drugi kraji nekoliko manj. Svet se pri obravnavanju telesnovzgojne problematike ni bavil s strokovno platjo, temveč bolj z organizacijskimi vprašanji, kar je za začetek delovanja nujno potrebno. Brez pravičnega osnovanosti in organiziranih telesnovzgojnih društev si množične udeležbe mladine ne moremo niti zamisliti. Trenutno je stanje tako, da obstajajo v vseh večjih krajih občine društva Partizan in pa samostojni športni klubi v Soštanju in Velenju. Ti klubi so v Velenju povezani še v športno društvo. V kolikor je taka organizacija telesnovzgojnih društev najboljše rešitev, je težko ugotoviti — namreč, da imamo v enem kraju več organizacij, od katerih se ene bavijo s tako vrsto telesne vzgoje, druge pa spet z drugačno. Brez nadaljnjega pa lahko ugotovimo, da se to v Velenju ni obneslo. Na eni strani imamo društvo Partizan tako rekoč brez telovadnice z zelo skromno dejavnostjo, na drugi strani pa SD Rudar, katerega dejavnost je osredotočena pretežno v nogometnem klubu poleti in v smučarskem klubu v zimskem času. Smučarjem gre vsa pohvala za njihovo aktivno udeleževanje v sezoni in za požrtvovalno delo tudi poleti. Z vso sigurnostjo lahko trdimo, da se s takimi objekti

pot kot skakalnice, zgrajene s prostovoljnimi delom smučarjev samih, ne more ponašati noben smučarski klub v naši ožji, pa morda tudi širši domovini. Tako bi naj bilo tudi v ostalih panogah, kar pa žal ni. Od jezera pa do Rudarskega doma se vrstijo športni objekti, eden lepši od drugega, in človek se upravičeno in zaskrbljeno vprašuje kaj bomo storili, da vsa ta igrišča ne bodo prazna, ali pa, da bodo služila samo kakemu zaključnemu krogu športnikov. Že to leto je upravičeno padla marsikatera pikra beseda na račun telesno-

Prizor z nogometne tekme

vzgojne dejavnosti v Velenju. O tem nekaj primerov: Na jezeru je prelepo kopališče in mladine je v poletnih mesecih kar mrgolelo. Le plavalnega kluba ni bilo. Kaj je v tem času delal plavalni učitelj, prepustimo ugibanju — morda ne bo težko. Lahke atletike je bolje, da se ne dotaknemo, ker jo prav tako ni bilo. So le lepo urejene steze na stadionu in precejšnje število mladih ljudi željnih udeleževanja, ki upajo, da bo drugo leto bolje. Podobno je stanje vse do nogometštev, ki razmišljajo o tem, kako bo moštvo zmagovalo v tej ali oni tekmi. Na to, kako bi napravili nogomet dostopen za vsakogar, kako bi razširili svoje vrste in si zagotovili številni in zdrav naraščaj, pa se ne polaga dovolj pozornosti. Za Partizana pa še posebej velja izjava tovariša iz Velenja, ki pravi, da bi to društvo lahko imelo ne eno telovadnico, temveč dve, če bi bilo v vseh zadnjih letih dejavno kot je treba.

To so le nekatere ugotovitve subjektivnega značaja, morda kaka stvar ni

povsem taka kot je napisana, kake bistvene napačne ocenitve pa v tem ni, ker nedejavnost le preveč bude v očeh.

Se nekaj besed o tem, kaj bomo storili vsi in kaj bo storil svet za telesno vzgojo za izboljšanje tega stanja: Resno se dela na tem, da bi se v Velenju ustanovilo eno samo, enotno telesnovzgojno društvo, ki bo v svojem sestavu imelo celo vrsto klubov ali sekcij, ki se bodo bavile s telesno vzgojo vsak v svoji panogi. Zdravo tekmovanje se bo podpiralo, kar pa se bo pokazalo kot nezdruvo, se bo moralo odpraviti. Z enotnostjo telesne vzgoje bomo dosegli, da se bo ta razvijala in napredovala na vseh področjih brez nepotrebnih trenj in predsodkov. Delovni ljudje v Velenju pa bodo brez rezerve pomagali kot so to že neštetokrat storili. Ne pustimo, da bi morala mladina telesnovzgojno društvo iskati, približajmo ji ga tako, da ga bo smatrala za svojega in nad uspehi bomo navdušeni.

Pred nekaj leti je bila ustanovljena v Velenju strelska družina, katere se je v svojem začetnem delu pokazala precej prizadevno — vendar žal le za pčilo leto, nakar je prenehala z delom. K razpadu družine so pripomogli razni činitelji, n. pr. slab odbor, problem strelšča in delno tudi nezainteresiranost krajevnih organizacij za to športno panogo.

Nekaterim ljubiteljem strelstva pa tako stanje le ni bilo po volji. Proti koncu leta 1953 so s pomočjo krajevne organizacije ZB iz Pesja ustanovili strelsko družino »Boris Kidrič« Pesje. Za uspešno delovanje družine ima mnogo zaslug organizacija ZB iz Pesja, ki je kupila puške. Največja težava je bila z izbiro primerne strelšče, ker je talna voda strelšče pod Skalami sproti zalivala. Vztrajni strelci so se selili z enega terena na drugega in kljub vsem težavam pridno vadili.

Kakšnih posebnih uspehov na tekmovalnih ni bilo, vendar pušk niso pomotali v koruzo.

Strelska družina je takrat štela 66 članov, s čimer se pa strelci niso za-

Po dolgi, neozdravljivi bolezni, je v četrtek, dne 25. oktobra nenadoma preminul tovariš

CENTRIH VILI

pom. uslužbenec RLV

Naj počiva v miru!

ZAHVALA

Ob izgubi svojega moža, smrtno ponesrečenega

STANKA ROŽIČA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so mi v najtežjih urah stali ob strani ali kakor koli pomagali. Posebno se zahvaljujem sindikalni podružnici in upravnemu odboru RLV za gmočno pomoč, predsedniku UO tov. Grembenšku za poslovilni govor ob odprtju grobu, rudarski godbi in pevskemu zboru »Svobode« za žalostinke ter vsem članom kolektiva RLV in ostalim za spremstvo na zadnji poti.

Angela Rožič

V. Smajs:

ZGODBA O STARCIIH

Siv jesenski dan. Nebo skoraj liže rjavo zemeljsko liso in neskončno cesto, ki požira sključne potnike. Jate črnih ptičev — pogrebni sprevod; žvižgajoči veter in igra z odpadlimi znaki v naravi.

Neskončna, osamelca cesta, in na njej osamelci romar. Starec, harmonija vetra in obledeloga jistja. Počasni in krevasjoči koraki. Spominjajo na tiktakanje velike stenske ure, ki je odbila dvanaesto...

Velikan je ta starec, sključen velikan. Nikogar ne vidi. Ustnice se premikajo, v kretinah je poudarjena njegova misel. Pogovarja se s preteklostjo: mladost v zeleni travi, poletje v vročem soncu, jesen v dežnem zatišju.

Pogovarja se kot vsi tisti, ki obracunavajo s popisanim listom, ki mu pravimo življenje. Ne vidi temnosivih oblakov, ki zakrivajo neprodorno jasno, ne čuti vlažne sape, prepojene z vonjem po gnilobi, ne čuje zateglega vrišča selivk, ki hočejo iz objema strupene vlage v deželo sonca — ne, ne čuje jih...

Rano zjutraj je še in drobne črne pike se trgajo iz kadečih se hiš. Solarčki! Da! Že od daleč zagledajo čudaka, ki se pogovarja...

»Dober dan! stric Matic! Nič! Srebrni lasje plešejo v vetru. »Dober dan! Zopet nič. Kako neki. Starec, Ti si mlad in Tvoje srce si želj sladke sreče. Zena, dom, otroci! Saj si vse to imel! Da, srce še ni izkravvalo in up in pričakovanje nikoli ne sežeta v nebo.

»He, stric! Nič. Objestni štirje! Pa ni starec vrabec! Ena, dve, tri. Drobniki kamenčki se usmerjajo proti njemu. Prav takrat pokopava drago ženo...

dovoljili, temveč so stremeli za tem, kako pomnožiti svoje vrste. Na zadnjem občnem zboru slo člani izrazili željo, naj zajame družina širše področje, njeno središče pa naj bo Velenje. Tako si je novoizvoljeni odbor zadal širše in večje naloge, katerih glavna je bila vključiti v organizacijo čim več ljubiteljev strelskega športa, predvsem mladine.

Delo novega odbora je to pot ne koliko lažje, vendar so pred društvenose ogromne naloge. Največji problem je še vedno strelšče. Tudi finančne težave so — kakor povsod — zelo pereče. Mnogo bi bilo vredno, če bi strelsko družino vsaj moralno podprla organizacija ZB v Velenju. Tudi Zdrženje rezervnih oficirjev se uspeva ob tolažitni misli, da je dovolj sodelovanje le dveh rezervnih oficirjev v strelski družini. Kljub navedenim težavam člani družine redno vsak dan vadijo.

Se večjo voljo do dela in napredka pa so dobili velenjski strelci, ko so na prijateljskem tekmovanju okraja Celje nepričakovano, pa vendar zaslužno, zasedli tretje mesto. Vsekakor je to velik uspeh, saj sta prvo in drugo mesto zasedli ekipi Tempo in Ivo Lola Ribar iz Celja, ki ju prištevamo med najboljše v Sloveniji.

PROGRAM radijske kmečke univerze za mesec november

17. 11. Ing. Miran Veselič: Misli ob pospeševanju slov. vinogradništva.

20. 11. Ing. Zdravko Turk: Sodobno orodje in njega priprava za izkoriščanje gozdov.

22. 11. Ing. D. Štepančič: Kdaj kvarimo in kdaj zboljšujemo slog zemlje.

24. 11. Prof. ing. Ivo Jelačin: Neizkoriščene kapacitete v živinoreji.

27. 11. Dr. ing. France Janežič: Novejše ugotovitve pri zatiranju krompirjevih bolezni.

1. 12. Vet. Janez Batis: Kokoška kuga.

Šahisti pozor!

Dama vzame f 7 : šah—mat!

Nesteto lepih uric so že preživeli vneti šahisti ob šahovskih mizicah. Zmagovali, remizirali, izgubljali! Tudi Velenjčani radi zaigramo igro ali dve, včasih tudi več. Redno pa smo se pričeli sestajati vsak ponedeljek in četrtek ob 19. uri v prostorih čitalnice (mala soba).

Dosedanje igralne ure so beležile len obisk, vabimo pa še vse ostale šahiste, pa tudi tiste, ki še ne šahirajo, pa bi se radi naučili, da se teh ur udeležijo!

Videli boste, da boste zadovoljni!

Odbor

Harald Baijer

Vrnitev v življenje

H. Baijer se je rodil leta 1896. Kot drugi pisatelj, ki izhajajo iz delavskih vrst, je tudi on imel različne poklice. Bil je kovinar, kovač, igralec in trgovski pomočnik. Velik del svoje živahne preteklosti je preživel v tujini, predvsem v zapadnoevropskih državah. Njegovo pisanje je učinkovito in polno moralnega patosa. Loteva se v prvi vrsti osebnih pa tudi družbenih, moralnih vprašanj. Njegovo prikazovanje je vedno plastično, vendar ne brez psiholoških detajlov, ki jih prav tako slika zelo neposredno. Med njegovimi dvajsetimi deli je najznamenitejše »Dinamit«, v katerem prikazuje mlade zločince, ki se »vračajo v življenje«.

Sonce se sijalo v oskrbnikovo sobo v zgornjem nadstropju jetnišnice. Bila je to lepa soba z globokimi okenskimi vdolbinami v kamenitem zidu stavbe iz preteklega stoletja. Okna so zastirale svetle zavese, na polici pa je stala cvetoča pelargonija. Po stenah so visele podobe, ki so jih naslikali kaznjenci. Na mizi pa je bil šopek svežega cvetja. Oskrbnica je sedela sklonjena nad papirjem in pisala, medtem ko je jetnik v črtasti oblekibral pismo. Bila je obzirna in ga ni gledala.

Jetnik je medtem prenehal s branjem in mirno sedel, držeč pismo v roki. Gledal je pelargonijo na okenski polici, ki se je lesketala v sončni luči. Videl je že mnogo pelargonij. Njegova mati, zaročenka in sestre so imele rade te rože. Le nejasno se je spominjal teh žensk. Utonil je v sanjarjenje, iz katerega ga je prebudil oskrbničin glas; dvignila je oči od pisanja in ga že nekaj časa molče opazovala, predno ga je ogovorila.

»No, kaj pravite k temu, Jansson?«

»Kaj naj rečem. Zelo lepo od nje!«

Jansson je spet pogledal pismo in iskal vrstice, ki so ga tako začudile, da ni vedel, ali so mu všeč ali ne. »Verujem, da je mnogo dobrega v njem, to

verujemo vsi: njegove sestre in jaz.« Ali se tako govori o ljudeh? Sam ni nikoli premišljeval o tem, ali je v kom kaj dobrega, toda ko govore o nekem, kot je on, je to povsem nekaj drugega. Čutil je, da bi moral oskrbnici povedati še kaj več.

»Da, to je zelo lepo.«

»Ali boste potem takoj odpotovali k svoji zaročenki?«

»Najbolje bo, če si tega že tako želi.«

»Toda, zakaj se ne veselite?«

»Vedite, gospa: V tej hiši človek nikoli ne more biti vesel. Dobro je, kakor je. Menim...«

»Vse bo še dobro, boste videli, Jansson. Samo da odidete in se malo privadite. S tem je bil sprejem pri oskrbnici končan.«

Vračajoč se po hodnikih jetnišnice nazaj v delavnico, je Jansson mislil največ o pelargoniji na oskrbničinem oknu, in o besedah v pismu »da je mnogo dobrega v njem«. Kaj je pravzaprav tisto »dobro« v človeku?

Tega ni vedel.

Prišel je dan odhoda.

Takoj pred glavnimi vrati je srečal Friča, ki so ga izpustili že pred enim tednom. Jansson ga je imel rad in se

ni prav nič začudil, ko ga je zagledal. Friča je govoril o nekem vlom, vedel je za kraj, kjer ne bi bilo treba mnogo tvegati. Iskal si je pomagaca, kateremu bi lahko zaupal. Ponudil mu je cigareto in ga po krajšem odmoru vprašal:

»Prideš?«

»Ne vem.«

»Od čno pijačo imamo. Ostali čakajo v kavarni.«

Janssonu je bilo neprijetno, prestopal se je in ni vedel kaj naj stori. Odbiti bi pomenilo isto, kot pokazati nespoštovanje do tovariša. Pa tudi žganje bi mu prijalo, vendar ni maral iti z njim.

Toda Friča ga je razumel.

»Razumem. Poizkusiti hočeš znova, toda vedi, da to ni več mogoče.«

»Poizkusim lahko.«

»Lahko, toda saj ni več mogoče!«

»Na vsak način bom poizkusil!«

»Kljub temu lahko greš z menoj, da spijemo kozarček, odpotuješ pa lahko pozneje.«

»Ne, ni dobro pričeti z žganjem. Preveč bi pil in doma bi čutili neprijeten vonj.«

»Kakor te je volja. Želim ti mnogo uspeha!«

Friča ga je spremil do postajališča cestne železnice, ki vozi naravnost proti postaji. Gledal je, kako je vstopil in kako je voz odpeljal, stal je tam še nekaj časa in gledal za njim. Bil je nekaj zavidanja pa tudi nekaj posmeha v tem pogledu.

Jansson je stal pred blagajno na postaji. Bila je gneča, ljudje so se prerivali in hiteli. Trudil se je, da bi bil podoben drugim. Ni bil slab obleden. Imel je lepo sukno in mehke črne čevlje, vendar ga je obdal občutek, kot da plava v zraku. Morda bo bolje, ko pride domov. Redki so, ki so vedeli kaj o njem: učitelj, predsednik občinskega sveta, sestre in zaročenka. Materi niso

nič povedali, vsaj tako so dejali in končno je le nekaj dobrega v njem. Mislil je zbegano, ko je stal v vrsti pred blagajno. Izgovoril je ime postaje, nakar ga je uradnik vprašal:

»Navadno?«

»Ne. Ne vem.«

»Ne veste?«

Jansson ni vedel, ali naj kupi navaden ali povratni vozni listek. Saj piše v pismu, da je nekaj dobrega v njem. In pelargonija.

Toda, ljudje za njim so postajali nemirni, trgovski potnik je zatopal z nogami, češ, naj pohiti in uradnik pri blagajni ga je začuden pogledal.

»Ali ne veste kakšnega rabite, povratnega ali navadnega?«

»Dajte mi povratnega!«

Uradnik se je odmaknil od okenca, zaropotal je stroj.

Jansson je kričal v odprtno:

»Kaj pa, če se ne bom peljal nazaj, ali mi bodo vrnil denar?«

»Da, vrnejo vam 50 örov manj kot polovico.«

Med vožnjo je sedel kot okamenel, bal se je prihoda domov. Sopotnik, ki je izstopil, je pustil časopis na klopi, vzel ga je in hotel brati, toda črk nikakor ni mogel združiti v besede. Toda hitro se je pomiril, saj je le nekaj dobrega v njem. Gledal je pokrajino, ki je hite-la mimo v mehkih valovih. Naenkrat so se pojavile prozorne črte na oknih, tenki trakovi iz blestečih biserov. Dežuje. Polagoma je cel snop teh bisernih črt prekril okno.

Bilo je prijetno gledati mehko pokrajino, toda Jansson je mislil na svoje lahke čevlje in na pol kilometra dolgo pot s postaje domov. Ogledoval si je podplate. Na levem čevlju je podplat zijal. Nato se je zagledal v desni čevljin videl, da je prav tak.

(Nadaljevanje prihodnjic)